

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 24 Cor.
Pe un um. . . . .
Pe o lună . . . 2
Nrul de Duminecă
Pe un an . . . 4 Cor.
Pentru România și
America . . . 10 Cor.
Nrul de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Deak Fercuz-uteza 20.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mulțumite publice și Loc de-
schis costă fiecare șir 20 fl.
Manuscripte nu se ma-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502

Discursul d-lui P. P. Carp.

Unul dintre azi nu tocmai numeroșii oameni de stat ai României, d. P. P. Carp, în discursul rostit asupra proiectului de răspuns la adresă, a trecut cu o vorbă frumoasă peste chestiunea, căreia noi cei mai mărunți îi zicem »națională«.

D-sa, om totdeauna inimos, nu se teme, că românii din regatul ungar vor fi nimiciți și, încredințat, că stăpânitorii Ungariei, convingându-se și ei despre puterea de rezistență a maselor române, vor înceta lupta, nu se îndoiește, că se va încheia pace între români și maghiari.

E o mulțămire pentru noi să putem mărturisii, că acesta e și gândul nostru: rezistând, vom ajunge la pace.

Tocmai de aceea însă nu poate să fie luată în serios nepăsarea dată de d. P. Carp pe față.

Nu ne temem nici noi, că vor fi nimiciți românii din regatul ungar, ba sântem încredințați, că nici nu-și face nimeni iluziunea, că va putea să-i nimiciască.

Vorba nu e de nimicirea, ci de înstrăinarea lor, și noi purtăm lupta grea pentru păstrarea legăturilor culturale cu frații noștri de pretutindeni și mai ales cu aceia, al căror reprezentant autorizat e d. P. Carp.

Legăturile aceste s'ar fi rupt de mult, dac'am fi luat-o cu toții atât de ușor, cum o iau »oamenii de stat«, care privesc lucrurile din punctul de vedere al zilei de azi, și nu am fi sângerat zeci de ani de-a

rândul afirmându-ne nestrămütata iubire către ceilalți frați ai noștri.

Mai ales d. Carp, care și-a început viața publică în »Junimea«, alături de d. T. Maiorescu, trebuie să știe foarte bine, că era un timp, când noi și frații noștri din România nu mai aveam aceeași viață culturală. Abia pe ici pe colo se mai afla printre noi câte un om, care citia cele scrise în România, iar în România nu se mai interesa nimeni de cele ce se petrec la noi. În același timp cei mai mulți dintre oamenii cu oarecare învățătură nu mai vorbeau nici între dânșii, nici în casele lor românește.

Așa era pe timpul când s'au înființat »Convorbirile Literare«, și dacă această desbinare culturală ar fi mers înainte, n'ar fi pierit românii din regatul ungar și nici noi n'am fi fost prigoniiți, n'am fi stat prin temnițe, n'am fi plătit amenzi grele și n'am fi dat un mare contingent de pribegi, dar azi prăpăstia dintre noi și frații noștri ar fi cam ca cea dintre slovaci și cehi ori dintre sârbi și croați.

Aceasta au voit și o voiesc prigonitorii noștri, iar noi nu ne-am luptat spre a ne crea poziții în viața politică, ci am sângerat și sângerăm pentru că am ținut să ne apropiem sufletește de frații noștri și să fim în viața culturală una cu dânșii.

N'au oamenii ca d. Carp decât să compare ceia ce e azi cu ceia ce a fost sânt acum vre-o cincizeci de ani pentru ca să se încredințeze, că lupta noastră a avut rostul ei, a fost condusă nu numai cu hotărâre bărbătească, ci și cu multă chibzuință

și că nu înzadar am ostenit, nu înzadar am sângerat.

Dacă n'am fi mers biruitori înainte, nu s'ar fi înăsprit din ce în ce mai mult măsurile de prigonire și n'am fi ajuns în cele din urmă să nu mai poată trece peste hotare tipăritură românească la noi.

Și cu toate aceste o pace rău făcută iar ar putea să ne întoarcă la starea, în care ne aflam mai înainte.

Obosiți de lupte și sleiți de puteri, din ce în ce mai mulți dintre noi sânt lipsiți de gândul, că e și mai ușor, și mai folositor pentru fiecare să facem în viața culturală cauză comună cu ceilalți concetățeni ai noștri decât să sângerăm alergând după niște frați, cari sânt nepăsători față cu suferințele noastre, ba ne iau, par'că drept un fel de »belea«.

»Oamenii de stat« ai României trebuie, în interesul țării lor, se știe, cât cheltuiește guvernul ungar și cât jertfește societatea maghiară, ca să ne înstrăineze de frații noștri, și nu pot pierde din vedere, că în vederea acestui scop se publică cu mari cheltuieli organe de publicitate scrise în românește, cari propagă spiritul acesta. În fiecare zi în coloanele acestor organe e expusă mizeria, în care se zbate țaranul, starea tristă, în care se află biserica și școala în România, destrăbălarea administrației și urita decadență morală a societății române. În fiecare zi li-se strigă românilor din regatul ungar »Cine vine cu noi se ferește, iar ceice caută razim cultural în

Cioară.

De Constantin Cehan.

Cine nu-l cunoștea pe Cioară, toată mahalaua și cum să nu-l cunoască dacă era zdrențuros îmbrăcat, uneori flămând, cu scripca la piept supt ăurtuc — vai de capul lui!

De câteori trecea pe stradă cei de prin case curioși se năpustiau la ferestre, prin cerdacuri, să-l vadă, să se uite în urma lui ca după urs, să gisească multe spirite hazlii de mutra lui, cu fașonul pălăriei ce-l atârna peste urechi, barbe cu trei fire, un pantalon mai scurt decât altul, și câte altele!...

O platră cât pe-aici să-l ajungă, din alte părți mizerături, dela crășma din colț o droale de derbedei: »Câr... câr... cioară!...« strigau. Și nimeni, an om nu se găsia să aibă milă de el, să se împotrivească pentru ce-l huidulesc ca pe un câne — și acela străin, când el nimănui nu făcea nici un rău, ci mergea tot înainte, fără să se întoarcă să privească îndărăt, cu capul plecat în jos, năcăjit, aducând mâna la frunte să alunge gândul cum să-și câștige o pâine și pe ziua de astăzi.

Dimineața, cum deschidea ochii, nici nu mai știa unde să se mai îndrepte după câștig. Eșia la îndă cu frații după el; cel mai mic îi aducea scripca și se juca cu degetele pe strune, încât, Cioară, tresăria din gânduri, făcea cruce, îi sărea, pornind cu pasul hlobonat spre inima argului.

La aprinsul lumânărilor se întorcea spre casă, la nou cărăituri, hășilturi, svărliri cu pietre. Erau cu toții sătui, numai el alergase din

crășmă în crășmă fără să câștige de-o pâine. Ochii-i jucau în lacrimi, picioarele i-se împleticiau. Ar fi cântat cu dragă inimă din scripca cuiva, ar fi uitat că e flămând, acelui care l-ar fi dat măcar o coajă de pâine să aibă ce duce celor de-acasă robi ai foamei.

— Cioară!... câr!...
— Ți...ga...ne!...

Zile întregi treceau așa.

În toată mahalaua era numai o casă de unde mai căpăta ceva, și chiar adesea îl chema să vie să-l ajute când nu are, dar lui îl era oarecum, îl părea că cerșește, îi era rușine să dea ochii măcar cu toate că era țigan. Îl era rușine că avea douăzeci-și-cinci de ani, în toată viața, și nu putea agonisi nici pentru gură uneori! Ar fi zis coconășul că e trântor și umblă după pomană, cu toate că e așa de bun — și asta l rodea la inimă. Obraznic de-ar fi fost ca alții ar fi câștigat, dar el o țigară nu îndrăsnia să ceară dacă nu avea — patima lui tutunul.

La mulți le cânta de geaba, numai să cânte, palme se găslau unii să-i dea la urmă. Și-atunci își blestăma amarnic soarta, ceasul în care s'a făcut scripcar!

Un dor îl cuprindea. Copilăria cât de tristă i-a fost, dar era altceva, trăiau măcar bătrânii! De când tătuca îl ducea de mână, de când îl învăța din scripca, de când începuse el singur să cânte din scripca, de-atunci își aducea aminte și erau alte vremuri!...

Dar acum, acum, vedea el bine că amară e pâinea asta, vedea el bine că-și pierde sănătatea în mirosul stricat al crășmilor, vedea bine sufe-

rința cea mare a acelora ce așteptau hrana dela dânsul. Și în câte rânduri pentru totdeauna se jura să-l sece degetele de-o mai pune mâna pe gâtul scripcii! De-geaba, niciodată, niciodată nu putea să-și ție jurământul, era făcut, îl fermecase glasul instrumentului, căci, când era mai amărât, când foamea îi cânta în pânțele, când lacrimile îi picurau în palme, atunci, atunci zoriț, cuprins de-o patimă nebună, dornic după o notă duioasă, lua scripca și începea să cânte.

— Vino încoace, Cioară!

Cum mergea pe drum, din gânduri, tresări. Umilit intră în casă, nici un pas nu făcu dela ușă mai departe.

— De-atâtea ori ți-am spus, când vii la mine, vii la un prieten al tău, pune-ți pălăria în cui, trageți un scaun — spuse tânărul ce-l pofti.

— Lasă' conașule, așa mi-i dat mie să stau în picioare!

Vorbele acestea gângăvite eșite din gura lui Cioară, îl îndușă pe Iulian, și-i trecu prin minte: Câtă sinceritate în firea asta a lui Cioară, pe care toți îl luau în bătae de joc și-i ziceau că-i prost. Pentru ce-l ura lumea? Pentru că era urât, pentru că rostia cuvintele cu greutate, pentru că era țigan. Suferea nu numai el, dar și cei de-acasă.

— Ești flămând?

— Nu.

— Ascultă Cioară, de când te rog, cântă-mi cântecul cel mai drag ție, să-l ascult, să văd ce dorinți îți zbuциumă pieptul.

El răsse intimidat, se codi, par'că i-ar fi dat prea grea sarcină; se scărpină în cap, ca și cum

România e prigonit și pierd în cele din urmă ca un nemernic de foame!»

Așa e pusă chestiunea.

N'am urmărit niciodată scopuri politice în înțelesul propriu al cuvântului, am fost totdeauna cei mai leali cetățeni ai patriei noastre, nu am cerut și nici nu cerem, ca frații noștri să și pună în joc interesele sprijinindu-ne în luptele noastre: atunci însă, când vorba e de lupta culturală, pe care o purtăm cu jertfe grele, ei sânt *cel puțin* tot atât de mult ca noi interesați să nu fim nici descurajați, nici striviți.

»Oamenii de stat« ai României știu mai bine decât orișicine, că legăturile dintre noi și frații noștri de peste hotare au fost totdeauna și sânt și astăzi cele mai corecte și mai curate și că nu avem nimic de ascuns. Nu sântem doar prea exigenți, dacă ne așteptăm, ca cei ce vorbesc despre noi s'o spună și aceasta, pentru că nimeni să nu poată insinua, că dânsi știu și lucruri pe care nu pot să le mărturisască.

O cer aceasta și interesele statului român, căci vom fi perzând noi, dar pierde cu atât mai vârtos România, dacă se produce înstrăinarea între cele două părți ale popoului român.

Discursul dlui Petre P. Carp. *Correspondentul nostru din Budapesta ne telegrafiază că discursul dlui P. P. Carp, rostit în camera română a fost mult comentat printre deputații naționaliști aflați acolo. El a făcut o impresie foarte neplăcută și a trezit un sentiment de amărăciune și chiar de indignare.*

Deputații noștri așteaptă sosirea textului autentic în extenso al discursului dlui Carp spre a cunoaște pasagiile lui privitoare la atitudinea pe care trebuie să o observe România față cu lupta românilor din Ungaria. Dacă textul discursului va confirma rezumattele telegrafice cunoscute până acuma, deputații noștri sânt hotărâți a face într'o

formă oarecare o manifestare de reprobare a acestui discurs.

Sindicatul presei române și — d. Miha. În notele de drum ale lui Sandu Arginteanu publicate în »Gazeta de Duminecă« aflăm următoarele:

»In Vineria l-am găsit pe d. Dr. Miha tocmai la masă.

— Iți e tare soacra, se vede.

— Poate să fie dar n'o cunosc încă die Miha.

S'a interesat mai ales de constituirea gazetarii lor și mi spunea, că dacă nu începeam noi, avea dânsul un plan pentru iarna aceasta. N'a voit să mi-l descopere, dar m'a autorizat să le spun tova așilor, că dacă nu va succede planul nostru, dânsul știe posibilitatea de a face un lucru foarte bun în direcția aceasta, fără de a avea calamități cu neprietinii noștri.

D. Dr. Ioan Miha apreciază importanța asigurării soartei gazetarilor noștri. Pentru interesul ce ni-l poartă nouă, cauzei noastre și peste tot cauzei românești — îi aduc cele mai calde mulțămite, în numele tovarășilor mei.

Trăiască d. Dr. Miha!»

Calvarul... S'au pornit și procesele de presă pentru articolele publicate asupra chestiunii limbii de catehizare. Primul proces s'a pornit împotriva »Telegrafului român« din Sibiu, pentru două articole, publicate în numărul 90, — »In chestia catehizării« și »Conflictul și preoții noștri«. În amândouă articolele, scrise de preoți, se constată lovitura grea ce s'ar da preoțimii române prin retragerea congruei. Autorii, cu toate aceste, declară că mai bine se lipsesc de congruă, decât să renunțe la limba maicii lor... Și în ochii procurorilor dragostea de neam și limbă constituie delictul »agitației«.

Jurații, sântem convinși, își vor ști face datoria patriotică ce-o așteaptă dela ei procurorii: mai e loc în închisorile din Vaș și Seghedin... Acolo sântem noi acasă.

De altminteri, Vașul are un nou locuitor: dl Dr. Cassiu Maniu și-a început, la 13 Decembrie, — osânda de 1 an, la care a fost condamnat pentru scrisoarea adre-

sată lui Björnson și publicată în »Gazeta Transilvaniei« din Brașov.

Aceasta e a doua osândă a celui mai idealist dintre luptătorii noștri.

O înfrângere a coaliției sârbo-croate. Influența procesului din Viena asupra opiniei publice din Croația începe să se resimtă tot mai mult. Guvernul croației s'a îngrijit de cu vreme ca toate declarațiile compromițătoare pentru coaliție să se publice într'o broșură și să se distribuie, în mii de exemplare, gratis în țara înțreagă.

În ședința de ieri a consiliului județean al comitatului Agram s'a manifestat mai întâi influența aceasta. Până acum coaliția dispunea de majoritatea voturilor, în ședința de ieri, însă, guvernul a știut să înfruniască, pentru propunerile sale, o majoritate considerabilă (86 voturi față cu 49 voturi ale coaliției).

Infrângerea aceasta gravă a produs consternație mare în sânul coaliției.

Reconstruirea cabinetului austriac. În cursul lunii Ianuarie se va face, fără îndoială, reconstruirea cabinetului atât de mult cerută de către toate partidele. Se vor acorda atât slavilor cât și germanilor câte 5 portofolii, cu excepția portofoliului ministrului de interne, ministrului apărării țării și a președinției cabinetului.

S'a pornit, în momentul din urmă, o mișcare și în sânul clubului rutan pentru un portofoliu sau cel puțin un post de secretar general pe seama unui membru al clubului rutan, care dispune în Reichsrath de 30 voturi.

Înainte vacanțelor Crăciunului, probabil, nu se va lua nici o hotărâre. Reconstruirea se va face numai în Ianuarie, când se va ține și o consfătuire comună a partidelor reprezentate în Reichsrath.

Convocarea dietelor provinciale în Austria. Din Viena ni-se scrie: În cercurile politice se șvonește, că în cazul dacă indemnitatea și proiectul de autorizație vor fi aprobate în Reichsrath, încă înainte de vacanțele de Crăciun, se vor convoca toate dietele provinciale din Austria — cu excepția dietei cehe — deja înainte de anul nou. Dietele provinciale vor ține ședințe până la sfârșitul lui Ianuar, iar convocarea Reichsrath ului nu se va publica până în Februar.

În Austria deci se apropie un restimp de liniște în politica imperială.

Românii în comitatul Albei inferioare.

»Gazeta Transilvaniei« ne dă o listă a membrilor viriliști și aleși din comitatul Albei-inferioare, care fără îndoială ne înfățișează o iconă de putere a elementului românesc în acest comitat. Iată-o:

Viriliști: Dr. Victor Mihail, Blaj, Ioan M. Moldovan, Blaj, Nicolae David, I. George, Bucium, Ioachim Totoianu, Chisfalău, Ioan Cîrlea, Alba-Iulia, Dr. Alexandru Pop, Blaj, Dr. Laurențiu Nestor, Blaj, Nicolae Adamoviciu, Bucium, Ioan F. Negruțiu, Blaj, Dr. Cornel Ordace, Blaj, Nicolae Vidrighin, Rășinari, Dr. Laurențiu Pop, Abrud, Teofil Faur, Abrud, Petru Fizeșianu, Abrud, Oprea B. Popa, Cenade, Francisc Botlan, Barabanț, Dr. Danil Sabo, Blaj, Silvestru Nestor, Blaj, Dr. Augustin Dumitrescu, Budapesta, George Bărbaț, Blaj, Ioan Rusan, Mesentea, Dr. George David, Abrud, Aurel Cîrlea, Alba-Iulia, Simion Ispas, Dafa-română, Dr. Ioan Marciac, Alba-Iulia, Rubin Pațija, Alba-Iulia, Dr. Iuliu Maniu, Blaj, Ioan Maior, Blaj, Ignat Chirilă, Abrud, Samuil Creciun, Dostat, Ioan Iancu Adamoviciu, Bucium, Bitea Ioan, Cut, Iulian Vulcu, Tartaria, Vasile Orășean, St. Iacob, Iosif Muntean, Barabanț, Ioan Vulcu I. Maxim, Vințul-de-jos, Ioan Catana, Datoșul-unguresc, Ioan Natea sen., Păuca, Ioachim Fulea, Alba-Iulia, Artimon Blasian, Obreja, George Vancea, Blaj, George Bocanciu, Roșia-montană, Aurel Harșian, Cenade. — De tot 43 inși.

Suplenți: Bazil Hagea, Mujna, Alexandru Măcelariu, Alud, Nicolae Florescu, Ighiu.

ar fi răspuns: de ce mă faci să desgrop patima mea?

Se scotoci prin buzunare — unele sparte, scoase sacăzul, îl preumblă pe arcuș, cu degetele trecu de câteva ori pe strune — se uită lung la Iulian.

— Haide, bre omule!

Cioară, începu Romanța:

Vezi rândunelele se duc

Se scutur frunzele de nuc...

Așa de dulce, așa plină de tristețe, atât de mișcător, că notele plâneau după regretul din inima aceluși care a scris-o, aceluși care o ascultă și aceluși care-și revarsă pasiunea.

Iulian rămase uimit. Pe unde îl duceau gândurile: Ce prietenie de simțire, de adâncă înțelegere între firca genialului poet și acest simplu om?... Putea pricepe Cioară adâncul vorbelor? Nu, dar în raport cu setea lui sufletească... pentru că Eminescu a știut coborî în toate inimile, a zmulge frământarea și a o așterne în cugetări geniale, și de-aceia e așa mare, nemuritor. Pe Cioară *dusul* din poezia aceasta l'a atras, a simțit el pentru acest dus... o iubire neînțeleasă, acel amor involuntar, fără să cunoști profunzimea, numai din instinct.

Și chipul urât al lui Cioară îl atâgea mai mult, îl învăluia în o privire iubitoare. Un cap mare, părul tuns cu mașina, urechile clăpăuge, nasul coroiț, mustățile rare și bătoase, cu trei fire de păr în barbă, numai ochii mari, negri.

Era vremea la toacă. Un soare căldicel se furișă prin geamuri, câteva muște bătăiau.

În aer liniște, liniște.

Din zbor, găgăitul unui cârd de găște pe amândoi îi trezi din visuri.

— Bravo Cioară! Ești artist!

Iulian îi dădu o țigară de tutun. Ochii scripcarului se făcu mai mari — o fumă până ce-și fripse buzele.

— Amu am să vă rog și eu ceva — zise Cioară.

— Anume?

— Să-mi citești.

— Pe cine?

— Pe boierul care l'ai mai zis.

Iulian se aștepta la asta, de câte ori venea Cioară, asta-i era rugămintea, mereu se căina că-i pare rău că nu știe carte, dacă ar ști carte câte n'ar învăța... ce lucruri frumoase spune în ea. Până seară, Iulian, citi câteva pagini din volumul »Simplu«.

— Ți-a plăcut ție astea?

— Cum nu. Oare toți scriu așa?

— Ca cine?

— Ca *Trilian Dimitrescu*.

— Tu-l iubești?

— Da.

— El a murit de tânăr, sărac și vă iubia pe voi.

Cioară oftă. Când să pece Iulian îi strecură un franc.

— Nu primesc, nu ți-am cântat pentru bani! răspunse țiganul.

Membrii aleși: Samuil David, Abrud. Simian cu. Alba-Iulia. Florian Rusan, Alba-Iulia. Ioan Culescu, Alba-Iulia. Nicolae Albu, Ocna-Sibiiului. Isăia Henteș, Ocna-Sibiiului. Isăia Poșă, Ocna-Sibiiului. Ioan Ghisoiu, Ocna-Sibiiului. Ștefan Crișan, Teiuș. Iosif Anghel notar, Mirislău. George Buda notar, Cunța. Iuliu Albini notar, Ocna. Traian Radu notar, Feneșiu. Iuliu Monșu, Zlatna. Nicolae Cristea, Pătrânjeni. Emanuil Pop, Zlatna. Dr. Augustin Bunea, Blaj. Gheorghe Bărbat, Blaj. Gavril Precup, Blaj. Aurel Pop, Blaj. Dr. Ioan Rațiu, Blaj. Gavril Pop, Blaj. Ioan Păcurar, Tîr. Dr. Izidor Marcu, Blaj. Ioan Pop, Blaj. Andreiu Patak, Mihalțiu. Dr. Ștefan Sâmpălean, Blaj. Brutus I. Hodoș, Blaj. Valeriu Delan notar, Mihalțiu. Ioan Maior, Aiud. Ioan Bătki, Berghin. Carol Curta notar, Uioara. Vasile Vasilca notar, Daia română.

Din conspectul celor aleși — scrie «Gazeta Transilvaniei» — se constată o sumă disparentă de români, și în cele mai multe cercuri electorale vedem numai câte un notar, care ar lucra în românește, dacă nu ar râvni la această chieșă, în care ei nicicând nu pot vota liber, ci sunt supuși ordinului superiorilor. Cercurile electorale, Vingard, Vințul-Inferior, Uioara sînt cercuri în absolută majoritate românești, și totuși nu dau membrii maghiari, cari nici nu locuiesc în aceste cercuri, ci în Aiud sau Alba-Iulia. Cum domniile notari români a fi aplecați se conștientizeze la astfel de alegeri și a se vîrî între ei? Cînd se alege vre-un român de notar — pentru că român se alege, deci ferească-se a se exprima contra intereselor poporațiunii române dela aceste trîiește.

Arghir.

Din străinătate.

Regele Serbiei provocat să abdice. Au trecut mai bine de 6 ani dela asasinarea perechii regale din Serbia, dar spiritele nu s'au putut liniști nici pînă acum. În toate colțurile țării fierbe o cocotește, și Petru al Serbiei nu e sigur dacă va ajunge și el soarta lui Alexandru.

Caracteristică pentru stările din Serbia e ședea de Duminecă a Scupcinei sârbești, în care deputatul naționalist Georgevici a înaintat Scupcinei propunerea: «Considerând că regele Petru a avut pînă acum nici o întîlnire cu vre-un reprezentant european; considerând că nici pentru el nu e nădejde să fie invitat la vre-o curte în țară și, prin urmare, nu-i este dată posibilitatea de desfășurare o politică externă prielnică pentru Serbia, Scupcina hotărăște să-l provoace pe rege să abdice și să părăsească Serbia dimpreună cu dinastia».

Propunerea aceasta a dat prilej la izbucniri violente și scene furtunoase, și a fost, firește, respinsă.

Demisia guvernului portughez. Cabinetul portughez, sub șefia lui Lima — dupăcum se anunță în Lisabona — și-a dat demisia, care a fost primită din partea regelui Manuel. Președinții Camerelor au fost chemați în audiență la regele, pentru a-și spune părerea asupra modului rezolvării crizei.

Bugetul Italiei. Noul cabinet de sub șefia lui Sonnino, conștientizându-se că-i lipsește timpul necesar pentru discuția proiectului de buget pînă la 1 Ianuarie, a prezentat Camerilor un proiect de buget provizoriu, care — după o discuție de 3 zile — a fost primit ieri cu 224 voturi pentru și cu 65 voturi contra.

Pentru biserica din Panciova.

— Dela corespondentul nostru. —

Panciova, în 19 Decembrie 1909 n.

În toamna anului 1899 cînd s'a înființat parochia ortodoxă română de aici, însufleșirea românilor nu a avut margine.

A fost atât de emoționat, atât de înălțător momentul acela, cînd înaintea esmislului Venerabil, conzistor diecezan, protopresbiterul tractual, dl. Trifon Miclea și reprezentantului forului administrativ, românii moșneni țărani, într'o limbă românească, vorbită rău, imbinată cu cuvinte din limba sârbească, sau numai în această limbă, căci pe cea strămoșască au uitat-o, — au declarat că repășesc din sânul parochiei sârbești și se încorporează la parochia română.

Se știe însă, că după vre-o doi ani dela înființarea parochiei, pe orizontul ei au apărut nori amenințători; fundamentul a început să i-se clatine și din zi în zi prăbușirea-i tot mai mult se apropia.

Criza, de natură nimicitoare, de care a fost părtașă parochia noastră însă înainte de a bate ceasul de pe urmă, s'a aplanat.

Dar din acei nori amenințători a mai rămas unul; unul singur, a cărui gravitate însă era de însemnătate mare, foarte mare.

Deoarece în decursul crizei amintite, nu numai că nu s'a făcut nimic, ca numărul credincioșilor țărani moșneni să se mărească, dar și acela cari aparțineau parochiei noastre, de o parte influențați de mersul abnormal al parochiei, de altă parte influențați de ademenirile și uneltirile sârbilor, au trecut înapoi la parochia sârbească, iar parochia noastră, în mod foarte simțitor a rămas fără credincioși și astfel existența preotului neasigurată, căci toate venitele abia se ridicau la vre-o 800 de coroane.

Observ că pînă acum, pentru predarea religiei la școala civilă și comercială din loc, preotul nostru primia dela stat un onorar de 200 de coroane anual; în urma cunoscutei ordinațiuni a ministrului de culte acest onorar nu se mai lichidează, nepropunându-se în limba maghiară religia.

În astfel de împrejurări eram amenințați să rămânem fără preot.

Și aceasta sigur s'ar fi întîmplat, dacă nu ar fi obvenit un moment tot atât de emoționat și înălțător ca în toamna anului 1899!

Președintele comitetului parochial, dl. Dr. Alex. Birescu, cu considerare la acestea, pe azi după amiază a convocat la o consfătuire intimă inteligența română de aici, în scopul, ca fiecare, după putință să contribuie la susținerea parochiei.

La această consfătuire au participat 22 persoane. Un număr nelămurit, foarte nelămurit.

Acești membri ai parochiei noastre însă, au dat o dovadă eclantată, o dovadă care merită toată lauda, o dovadă care poate servi de îndemn și pentru alte parochii sărace, — că ei știu să se însuflească pentru un scop frumos, care e în interesul neamului și bisericilor noastre, prin aceea că au declarat respective sau deobligat, ca fiecare să plătească anual și pe timp de 3 ani, o anumită sumă, cari sume adunându-se la un loc, se ridică la frumoasa sumă de 700 de coroane, anual!

Prin acest act maritim și național-bisericesc, s'a asigurat, deocamdată, existența parochiei noastre.

Cu această ocazie amintesc și aceea, că mai mulți fruntași de aici, între cari în cel dintîi loc trebuie amintit prof. tractual, de Trifon Miclea, se ocupă cu idea pentru crearea unui fond de vre-o 20.000 de cor. pentru parochia din Panciova.

Dee bunul Dumnezeu, că realizarea acestei idei atât de frumoase, cât mai îngrabă să se realizeze.

Alexandru din Bănat.

Discursul d-lui Iorğa.

(Urmare).

Cînd guvernul liberal a venit în Martie 1907, el nu avea numai datoria de a da adevărate reforme și, dacă el nu putea să le dea, atunci nu avea decît să nu primească situațiunea. Nu avea numai datoria de a da, prin adevărate reforme, o nouă Românie. Și nu avea numai datoria de a vedea, dacă n'a venit clipa pentru o nouă îndreptare pe terenul politicii externe; ci avea marea datorie de a restabili ordinea, de a crea o nouă ordine!

Dlor, ordinea cea veche, o cunoaștem cu toții.

Acea ordine veche a murit în Martie 1907. Aceasta este singura victimă pe care nu trebuie să o plîngem. Ordinea cea veche era ordinea fricii celui mic de cel mare, și a obrăzniciei celui mare față de cel mic. Ce nu era îngăduit unul funcționar român înainte de Martie 1907, era ca un vechi bei din Bosnia față de populațiunea supusă.

După 1907, ceiace fusese cu puțință pînă atunci, nu mai era cu puțință. Și-atunci conservatorii au venit, potrivit cu vederile lor, cu o soluțiune, o nouă administrație, o nouă ordine, răzimată pe autoritate, — autoritatea este principiul ori cărei activități a unui partid, a unui guvern conservator. Liberalii puteau ei să fie ori cu vechiul principiu al ordinii, robia celor de jos față de cei de sus, și abuzul celor de jos, ori cu principiul pur conservator, al autorității, și în afară de dînsa nimic? Nu! Trebuia, pentru înțâia oară în această țară, să se stabilească o nouă ordine, rezimată pe cel mai strict exercițiu al dreptății.

Răscoalele au fost și o mișcare în contra degenerării continue de dreptate, dela aceste răscoale înainte, ordinea cea nouă trebuia să se rezime pe o absolută dreptate. Aceasta trebuia să fie și față de instituțiuni, și față de oameni. Dreptatea față de instituțiuni? De sigur, că cel mai minunat exemplu de dreptate față de instituțiuni, s'a dat prin legea sinodală. Ce păcate făcuse biserica, în timpul răscoalelor, pentru ca întregul caracter al ei episcopial să fie distrus printr'o lege, care să o dea în mâna clericilor aleși, supt presluni politice și avînd o scurtă dăimuire, care prin însăși scurtîimea ei o punea supt presiunea și influența politică. Și într'o vreme cînd o asemenea instituțiune trebuia ocrotită fiindcă ea însăși e un element pe care se sprijină ordinea, cum să vină cineva să sgdule una dintre cele mai vechi și mai mărețe, mai folositoare și vrednice de respectul și venerațiunea tuturor dintre instituțiunile ce avem?

Cum, pe de o parte, vîl să stabilești o adevărată ordine modernă, și de altă parte scruturi însuși puținii stâlpi rămași sdraveni ai clădirii de Stat, ai societății noastre? Dar nu numai în ceea ce privește instituțiunile s'a greșit mai mult decît odată, lovindu-se în drepturile lor însuși principiul de ordine.

D-lor, în răscoale, grație zăpăcelii de care au fost prinși, cei cari nu aveau dreptul atunci să fie zăpăciți, grație puținii deprinderi a unor administratori foarte ordinari de a funcționa în împrejurări extraordinare, grație lipsei de solidaritate românească într'o clasă și o altă, putea să existe foarte bine interesul de dor și acest sentiment de solidaritate să nu fie distrus, grație lipsei sentimentului de milă, sentimentului de dreptate, grație lipsei de sentiment creștin a oamenilor din această țară, s'au omorît o mulțime de țărani. Câți? Să-i știe cine li are pe suflet? Nu știu câți sînt, mă îngrozesc să le fac socoteala! Ei bine, s'au ucis o mulțime de cetățeni nevinovați ai acestei țări. Să fi fost vinovați chiar nu avea dreptul cineva să-iucidă. Camera îngăduise proclamarea stărei marțiale, starea marțială nu a fost însă proclamată. Oamenii aceștia, vinovați sau nevinovați, au fost uciși fără ca un singur act de îndreptățire să se fi putut înfățișa pentru uciderea lor, a intervenit o amnistie, am-

Galoși, ghetete pentru zăpadă veritabile de Petersburg

se capătă la WEISMAYR FERENC Timișoara, numai în cetate, str. Hunyadi.

Ghetetele de gumă de Petersburg sunt veritabile numai fiind provăzute pe talpă cu un triunghlu roșu, și anul fondării 1860.

nistie pe care am cerut o la căeva zile după intrarea mea în această cameră, această amnistie a intervenit pentru țărani, cu rezerva expresă că nu pentru acei țărani cari s'ar fi făcut vinovați de omor.

Prin urmare nici un țaran, care ar fi ucis nu a fost iertat prin amnistie, cu atât mai puțin acei cari au ucis pe țărani, oameni culți, reprezentând statul, oameni cari trebuiau să cunoască normele de drept, cari, oricât de mare ar fi fost sălbăticia răzbnării, care clocotea în sufletele lor, nu aveau dreptul să omoare, în ciuda tuturor legilor, împotriva tuturor legilor, cetățenii români, oamenii aceștia, oricare ar fi fost situațiunea lor, nu se pot numi altfel decât asasinii. Cum poate să stăb lească însă cineva o ordine rezemată pe dreptate între această țară? Cât timp nu ia nici una din cele dintâi măsuri măcar pentru pedepsirea acelor cari s'au făcut vinovați de aceste asasinat? D-lor, o bucată de vreme se uitase lucrul acesta.

În primăvara trecută, după închiderea camerei, a înviat însă din nou cunoștința lor, și nu se poate ca, la deschiderea camerei, acum, să nu răsune aci cecece s'a descoperit în sarcina acelor, cari s'au acuzat unii pe alții de asasinat.

În anul trecut a căzut ministru de război, cu un duos asentiment între majoritate și minoritate; șeful guvernului s'a ridicat și a făcut o declarațiune, care nu scuza pe colegul său, l-a lăsat să cadă, la ținut o bucată de vreme în disponibilitate, și acum este numit condamnat al diviziei dela T-Severin și rămâne totuși senator de Tecuci, ciudată disparițiune de pe banca ministerială, ciudată părăsirea acestui ministru pe care cu asentimentul șefului său, îl condamnă minoritatea, ciudată numire a ministrului de justiție ca înlocuitor la războiu tocmai în vederea anchetei făgăduite, ciudată încetarea acestei anchete și numirea mai târziu a fostului ministru de războiu într'un post fie și numai așa de însemnat, ca acela de comandant la Severin.

Fostul ministru de război, contra căruia d. Marghiloman, — care a contribuit atât de mult la strămutarea d-sa e aiurea, — în ultimele zile ale trecute: sesiuni parlamentare, avea de prezentat oarecari plângeri pe baza unei broșuri apărute, nu știu dacă în condițiuni îngăduite de regulamentele militare, din partea aceluia ofițer, generalul Averescu, ajungând liber pe mișcările sale, după închiderea sesiunii parlamentare, dă unui ziar din București, scris în românește pentru a reprezenta sentimente ovrești și care tocmai atunci când se pare a reprezenta interese românești, tocmai atunci servește mai bine interese care nu sânt interesele românești, dă ziarului aceluia declarațiuni formale în cecece privește omorurile neîngăduite și vrednice de pedeapsă de pe vremea răscoalelor. Iată ce zice d. general Averescu:

»Ofițerii inferiori nu sânt vinovați, fiindcă au procedat conform ordinelor superiorilor. Trei generali, doi de divizie și unul de corp de armată s'au făcut vinovați de a fi nesocii de ordinele categorice și precise ale ministrului de război și-au procedat în chip sălbatic, comandând uciderea sătenilor fără de rost, fără judecată, fără de ordin superior. (Va urma).

Un atentat contra dlui Ion I. C. Brătianu.

Un socialist trage două focuri de revolver asupra președintelui consiliului de miniștrii și îl rănește grav. Atentatorul e prins și depus.

București, 21 Decembrie.

Un mișlesc atentat a fost săvârșit astăzi asupra persoanei primului ministru român, d. Ion I. C. Brătianu, care a stârnit enormă senzație și emoție în București. Corespondentul nostru din București ne telegrafiază:

București, 21 Decembrie.

Pe când d. Brătianu se întorcea acasă pe jos ieșind dela ședințele senatului, a fost

șteptat în poarta casei sale din strada I. C. Brătianu de un lucrător dela căile ferate, care fără a scoate un cuvânt a tras asupra ministrului două gloanțe de revolver, rănindu-l grav la spate și la braț.

Lumea, care circula pe stradă, atrasă de zgomotul detunăturilor a alergat la fața locului, unde spre marea mirare a tuturor a văzut, că primul ministru al țării se zvârcolește pe pământ într'un lac de sânge.

În învălmășeala ce s'a produs atentatorul a putut momentan să scape, urmărit însă de poliție a fost prins și depus în arest preventiv.

D. Brătianu a fost ridicat și transportat la locuința sa, unde s'au chemat îndată mai mulți doctori, care i-au dat primele îngrijiri.

Starea primului ministru inspiră serioase îngrijiri.

Întreagă capitala este într'o stare de colosală surescitare.

Crima aceasta mișelescă a produs o adâncă consternație în toate păturile sociale ale capitalei.

București, 21 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Sindicalistul Ghiță Stoescu a tras asupra primului ministru Ion I. Brătianu trei gloanțe de revolver. Atentatorul a fost arestat.

București, 21 Dec. Criminalul a declarat la primul interogatoriu, care i-s'a luat de judecătorul de instrucție, că se numește Gheorghe Stoescu și locuiește în strada Grozăvești nr. 28. Adresa dată este falsă, căci la numărul dat din strada Grozăvești nu s'a găsit nici un locatar, care să poarte acest nume.

Criminalul este într'o stare de absolută idioție. Răspunde numai cu monosilabe și e atât de surescit, încât de abia se poate ținea pe picioare.

Buletinul medicilor.

București, 21 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). În cea mai mare grabă s'au chemat îndată după crimă mai mulți doctori, care au dat președintelui consiliului de miniștrii primele ajutoare.

Spre seară a fost emis următorul buletin medical:

Examinând starea d-lui Ion I. C. Brătianu, am constatat că domnia sa a fost atins de două gloanțe, care au produs două plăgi, una în regiunea omoplatului stâng la spate, iar cea de a doua în partea posterioară de jos a toracelui din dreapta. Ambele plăgi pentru moment nu sânt însoțite de nici o complicație imediată, amenințătoare.

Subscriși: Dr. Stoicescu, Dr. Bucliu, Dr. Leonte, Dr. C. Cantacuzino, Dr. I. Cantacuzino, Dr. C. Angelescu.

Viena, 21 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Din București se telegrafiază: Ministrul președinte Ionel Brătianu, venind dela ședința Senatului, în momentul când se scobora din trăsură a fost atacat de un muncitor dela căile ferate care a tras două focuri de revolver asupra lui. D. Brătianu a fost rănit ușor. Atentatorul a fost arestat.

Impresia în București.

București, 21 Decembrie, orele 9 seara. (Dela corespondentul nostru). Știrea despre atentatul săvârșit împotriva ministrului-președinte a produs cea mai mare indignare în public. Atentatul acesta e viu comentat pe toate stradele. Poliția a luat întinse măsuri de precauțiune pentru a preveni orice demonstrații. Se zvoneste anume că vor avea loc zgomotoase demonstrații înaintea ziarului »Adevărul«, care în zilele din urmă a pornit o campanie murdară împotriva domnului Brătianu.

Regele Carol a fost imediat avizat despre atentat. Regele, adânc emoționat, a trimis numai decât un aghiotant pentru a afla starea primului său sfetnic. De asemenea și principele Ferdinand. Reprezentanții diplomați ai țărilor străine și-au exprimat părerea de rău asupra atentatului. Între cei dintâi care a trecut pe la palatul dlui Brătianu a fost ministrul austro-ungar la București.

Convenția cu România în Reichsrath.

Reichsrathul Austriei a intrat azi în discuția proiectului de lege despre convenția comercială cu România și statele din Balcani.

Discuția se face conform noului regulament care a fost sancționat de Maiestatea Sa și s'a publicat în »Monitorul Oficial«.

Sancționarea revizuirii.

Viena, 21 Decembrie. Foaia oficială »Wiener Zeitung« publică în numărul său de azi legea dela 20 Decembrie 1909 despre revizuirea regulamentului Reichsrathului. Legea aceasta a fost sancționată de Impărat eri și azi intră în vigoare.

Ședința Reichsrathului.

Viena, 21 Decembrie. Președintele, deschizând ședința, anunță Reichsrathului că începând cu ziua de azi intră în vigoare noul regulament (aplauze). Moțiunile de urgență prezintate de deputații slavi se vor discuta la sfârșitul ședinței.

La ordinea zilei e proiectul de lege relativ la convenția comercială cu România și statele din Balcani.

Primul orator, Zach, creștin-social, primește convenția comercială încheiată cu România. Între altele spune că flota dunăreană a României împrevună cu flota austriacă stăpânește Dunărea. Vorbește în termeni elogioși despre armata vitejească a Regatului vecin. Oratorul se declară apoi contra convențiilor comerciale cu statele din Balcani.

Ministrul de comerț Weisskirchner stăruie asupra necesității convențiilor comerciale și roagă Reichsrathul să aprobe proiectele de lege.

Chestia Rakovski.

Deputatul român Grigorovici, socialist, spune că Bucovina a suferit enorm în urma războiului vama austro-român și și exprimă convingerea că noua convenție comercială va aduce foloase mari Bucovinei. Cere dela guvern să înființeze în Bucovina o școală de meserii cu limba de propunere românească. Atacă guvernul român pentru că prigonește pe socialiști și protestează contra expulzării din România a lui Rakovsky. Apără poporul român.

Grigorovici își înoiește propunerile făcute anul trecut, anume să se introducă un tarif postal internațional între România și Austria pentru ca să se ieftinească cărțile, revistele și ziarele din România. Cere în urmă să se desființeze viza pașaportelor pentru România.

Zionistul Straucher (Bucovina) părăsește convenția cu România. Declară, însă, că România e obligată în schimb să îmbunătățească situația juridică a evreilor din România. Susține că răscoala țărănească din 1907 a avut caracter anti-semit (?)

Pangermanul Iro vorbește contra convenției, spunând că această convenție e poreclită comercială, dar e o convenție militară. Ruteanul Alesniczky vorbește contra, socialistul Gruber pentru convenție.

Se crede că astăzi se va termina discuția în citirea întâi și mâne se va putea face discuția în citirea a doua. Până mâne seară se speră să se termine și discuția provizoriului bugetar. Mâne va lua cuvântul și deputatul român Isopescu.

Consulul României la Kossuth.

Viena, 21 Decembrie. Ziarul »Zeit« afă din Budapesta că d. Derussi, consul general al României la Budapesta, l-a vizitat pe ministrul de comerț Kossuth, întrebându-l dacă convenția comercială cu România va intra în vigoare la 1 Ianuarie 1910. Dacă nu va putea intra în vigoare, România va denunța actuala convenție comercială.

Adresa Camerei către Rege.

— Ședința Camerei dela 21 Decembrie. —

— Raport telegrafic. —

Camera deputaților a adus astăzi o hotărâre importantă primind propunerea deputatului opozițional Holló, ca prin o adresă a camerei să se aducă la cunoștința Majestății Sale dorințele parlamentului în ce privește rezolvirea crizei. Hotărârea aceasta *unanimă* e de mare importanță, mai ales fiindcă se aduce în același timp în care Lukács a început tratative cu partidele politice în scopul de-a câștiga cooperarea lor la alcătuirea cabinetului.

În ședința de mâine se va intra în discuția meritorică a propunerii, apoi se va ajurna camera până după serbătorile Crăciunului.

În culoarele camerei obiectul discuțiilor a fost acțiunea lui Lukács. Între deputați au circulat deosebite zvonuri cu privire la rezultatul acestei acțiuni. Câțiva deputați pretindeau a ști că Lukács a reușit să ajungă la înțelegere cu șefii partidelor și se va duce încă azi la Viena pentru a fi însărcinat și în mod officios cu urmarea tratativilor; alți deputați susțineau că tratativele n'au avut nici un rezultat pozitiv, fiindcă Lukács n'a adus concesiuni suficiente.

A fost viu comentată și întrevăderea între Lukács și Kossuth. Despre această întrevădere a fost vorba și în consiliul de miniștri ținut în cursul ședinței.

La orele 12, Kossuth a părăsit camera pentru a primi vizita lui Khuen-Héderváry.

În vremea această, în incinta camerei, întrerupt de aplauze zgomotoase, Holló își motiva propunerea.

Despre aceasta ședință primim următorul raport telefonic.

Ședința.

Prezidează vicepreședintele Rakovszky. După verificarea procesului-verbal al ședinței de azi și enunțarea rezultatului alegerilor de ieri (în comisiile au fost reeșii toți membrii vechi), la cuvântul Holló Lajos.

Într'un stat parlamentar — a zis oratorul între altele — nu se poate închide o criză de cabinet atât de lungă cași la noi. E în primejdie constituționalismul țării. Singurul mijloc ce a rămas e ca parlamentul să ia în mâini inițiativa și într'o adresă către rege să și expună dorințele în ce privește rezolvirea crizei (aprobări vii). Regretă că din cauza vacanței camerei numai acum își poate motiva propunerea. Deși a redactat un proiect, propune camerei ca, după ce a discutat însăși propunerea, să aleagă o comisie de 25 de membri care să studieze adresa și să expună principiile cari vor putea servi drept temelie la aplanarea crizei. Vorbește apoi despre piedicile multe ce a avut să le întâmpine comisia instituită pentru studiarea chestiunii băncii autonome și roagă camera să-i primească propunerea. (Aprobări vii).

Președintele (consultă Camera): Camera primește propunerea dlui deputat Holló.

Voci: Unanim!

Președintele: Rog Camera să hotărască ziua când să se discute.

Justh propune ca propunerea să se discute mâine îndată după deschiderea ședinței.

Buzáth F., propune să se continue mai întâi discuția asupra provizoriului bugetar.

Camera primește propunerea lui Justh.

Discuția indemnității.

Se continuă discuția asupra indemnității.

Piliszy István, primul orator, primește propunerea lui Justh ca proiectul să nu se dea spre discuție nici comisiei bugetare.

Mai vorbește deputatul Hencz.

Vicepreședintele Rakovsky anunță apoi că ședința cea mai apropiată va fi mâine, când se va continua discuția asupra propunerii lui Holló, precum și asupra proiectului de indemnitate. Ședința s'a închis la orele două.

Nesuccesul lui Lukács?**Criza.**

Arad, 21 Decembrie.

Se pare că toate silințele depuse de oamenii de încredere ai împăratului au fost zadarnice, căci guvernul coaliționist e prea puternic încă decât să nu poată stârni prin fel de fel de uneliri anevoințe în calea oricărei încercări de aplanare a crizei, contemplată fără concursul lor. O desfășurare neîmpedecată a procesului de aplanare nu poate să urmeze decât după concedierea definitivă a aderenților votului plural, când partidele își vor recăpăta iarăși deplina libertate de acțiune.

Nodul gordian al crizei e chestiunea votului universal, și se pare că domnitorul nu-l va putea deslega decât prin o hotărâre îndrăznească, — tăindu-l în două cu o lovitură de spadă. Noul parlament, dacă e să fie într'adevăr »parlamentul popoarelor« va mătura apoi din calea evoluției politice a Ungariei toate »aspirațiile naționale«, pline de germenii interminabilelor crize.

Și ar fi timpul suprem ca era ce se anunță în acest semn, să se dateze dela 1 Ianuar 1910.

Consiliu de miniștri.

Budapesta, 21 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Azi la orele 12 a avut loc la parlament un consiliu de miniștri, cu participarea tuturor membrilor cabinetului. Asupra desbaterilor consiliului n'a transpirat nici cea mai mică informație în publicitate.

Vacanțele camerei.

Budapesta, 20 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Camera nu mai ține până după Crăciun decât o singură ședință, mâine. Vacanțele parlamentare încep în 22 și durează până în 27, Lună, inclusiv. Cea dintâi ședință după serbătorile catolice va fi deci Marți.

Acțiunea lui Lukács și Khuen-Héderváry.

Budapesta, 21 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Atât Lukács cât și contele Khuen-Héderváry au continuat azi conciliabilele începute ieri cu bărbații politici unguri, — cercurile politice și presa sânt însă de acord, că silințele lor au eșuat definitiv.

Lukács n'a izbutit să intre la învolală cu Justh și astfel tratativele nu se vor mai continua. Justh ar

fi declarat că nu poate să adere la condițiunile aduse de Lukács, căci condițiunile acestea nu conțin garanții cu privire la înființarea băncii autonome. Asupra desbaterilor ce-au avut loc între ei, n'a transpirat, însă, nimic hotărât în cercurile politice.

În partidul lui Justh circulă de altfel două versiuni asupra acestor desbateri.

Se spune că Lukács ar fi pus ca condiție primordială legiuirea votului universal și că rezolvirea chestiunilor economice vorește să le lase în sarcina parlamentului ales pe baza votului universal. Justh ar fi declarat că vorește înainte de toate să obțină garanții cu privire la înființarea băncii autonome la 1 Ianuar 1911.

Cealaltă versiune spune că Justh ar fi pus condiția ca noile alegeri să fie puse la discreția partidului său. Lukács n'a putut să garanteze condiția aceasta.

O declarație a lui Lukács.

Budapesta, 21 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Un ziar de seară spune că Lukács ar fi făcut unui intim al său declarația că: »Tratativele nu s'au zădărnicit și până de prezent posibilitatea unei înțelegeri nu e exclusă încă«.

Misiunea contelui Khuen Héderváry.

Budapesta, 21 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Contele Khuen-Héderváry a vizitat azi la orele 12 pe ministrul Kossuth, — iar după amiază pe ministrul Albert Zichy, președintele partidului popular. Mâine va vizita și el pe șefii partidului independist, începând cu Justh. Rezultatele tratativilor întreprinse de contele Khuen, sânt ținute în cel mai mare secret.

»Reichspost« despre criza ungară.

Budapesta, 21 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Ziarul »Reichspost« însoțește știrile ce le primește azi dela Budapesta cu următorul comentariu:

Că tratativele s'au început cu partidul lui Justh, e lucru natural, deoarece gruparea aceasta are lozincă votului universal, — o condițiune pe care coroana o pune mai presus de toate. Coroana a rămas față de aspirațiunile naționale ale ungurilor tot refractară și nu va face concesiuni nici în chestiunea băncii și nici în chestiunea...

Convenția comercială cu România.

București, 21 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Conform informațiilor ziarului »Adevărul«, ministrul de externe austro-ungar, contele Aehrenthal, a rugat într'o scrisoare particulară pe primul ministru român, d. I. Brătianu, să facă tot posibilul ca corpurile legiuitoare române să aprobe convenția comercială austro-română fără întârziere, căci »agrarienii unguri vor ridica stavili de neînvins în calea ei«.

»Adevărul« spune că șefii partidelor politice sânt hotărâți a nu vota convenția până după ce va trece prin Reichsrat și camera ungară.

Declarațiile lui Holló.

Budapesta, 21 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Unul dintre șefii partidului independist, deputatul Holló, a făcut azi aderenților săi următoarele declarații asupra rezultatului tratativilor lui Lukács:

În cursul tratativilor s'a văzut că mobilul politicii vieneze (înțelege pe împăratul) e tot dupli-

Institut de spălat și curățire a lui

NAGY KÁROLY

în Cluj-Kolozsvár, Malom utca 4.

Primește pentru spălat și curățit tot felul de albituri bărbătești și femeiești, dantele, perdele etc. Se fac albe ca zăpada și lucii ca oglinda. Comandele din provincă se execută prompt, și cu deosebită îngrijire la pachetare, se spedează franco. Se asigură manipulare conștiincioasă, executare grabnică și punctuală.

citarea tradițională. In acelaș timp când Lukács fine conciliabile cu noi, contele Khuen-Héderváry pactează cu Kossuth și cu partidele 67-iste. Vor să ne întindă cursa să primim sarcinile militare și să adoptăm de a noastră o declarație rușinoasă, în schimbul paterii, în schimbul fotoliilor ministeriale. Pentru bancă însă noi vom lupta la nevoie chiar și cu dracu, de dragul puterii însă nu ne vom lăsa baltă idealul. Vom merge tot înainte pe calea apucată și tratativele cu Lukács s'au sfârșit odată și pentru totdeauna.

Misiunea lui Lukács.

Ziarul vienez »N. W. T.« are următoarele informații asupra misiunii contelui Khuen-Héderváry și Lukács:

E de prevăzut că împăratul va mai primi odată, înainte de sărbătorile Crăciunului, în audiență pe Lukács și cu acest prilej Lukács îi va raporta *in extenso* despre sorțile acțiunii ce a întreprins la Budapesta. În cercurile hotărâtoare din Viena se menține încă posibilitatea unui cabinet în frunte cu Lukács, asupra chestiunii, însă, că oare noul cabinet va fi ori nu sprijinit de o majoritate parlamentară și că fi-va nevoie să-și creieze majoritatea prin noul alegeri, se împart păreri. Împăratul n'a delimitat restimpul tratativelor dela Budapesta, cu toate acestea însă se poate afirma cu siguranță deja de pe-acuma că, în cazul dacă încercările lui Lukács vor fi încoronate de succes, împăratul va numi noul cabinet, mai curând, în ultima săptămână din Decembrie și, mai târziu, în cea dintâi săptămână din Ianuarie.

Împăratul va primi neîncetat informații despre consfăturile urmate de Lukács și contele Khuen-Héderváry la Budapesta. Cu toate că, Lukács, conform dispozițiilor de până acuma, nu va primi ordine de importanță hotărâtoare decât în o nouă audiență a sa, totuși coroana va menține contactul cu Lukács și pe timpul cât cei doi bărbați de stat vor mai sta la Budapesta. E vrednică de-o deosebită atenție atitudinea partidului constituționalist, întrucât partidul acesta ar sprijini, în ce privește indemnitatea, cabinetul lui Lukács. Se vor face încercări și cu privire la o eventuală colaborare a partidului de susțineră a lui Justh cu partidul constituționalist.

Intr'alt loc, ziarul vienez scrie următoarele: »Chiar dacă planurile de pace ale lui Lukács nu se vor putea realiza, tot mai sânt încă planuri cu a căror îndeplinire, probabil să fie tot Lukács însărcinat. Supt aceste planuri sânt a se înțelege noile alegeri, a căror țintă e crearea unei majorități absolut nouă.

Misiunea ce-au primit Lukács și contele Khuen-Héderváry e deci de un caracter foarte extins. Însărcinarea celor doi bărbați de stat nici pe departe nu e restrânsă între margini atât de înguste, după cum se obișnuiește la trimiterea așazișilor »homines regii«. Deja zilele cele mai apropiate ne vor arăta care va fi caracterul viitorului cabinet, că va încheia oare o înțelegere cu parlamentul actual, ori că problema lui va fi să dea lovitură de moarte parlamentului actual.

SERVICIUL TELEGRAFIC.

Procesul contra lui Friedjung.

Viena, 21 Decembrie. Ședința de ieri a fost din nou favorabilă acuzatorilor croați. A făcut mare impresie o telegramă citită de avocatul acuzaților Harpner. Telegrama aceasta vine dela agentul Kacsanski, la care s'a referit baronul Chlumetzky, declarând în casa acestuia și în prezența lui că a avut repețite întrevederi cu Supilo și că Kacsanski i-ar fi spus că Supilo ar primi subvenții din partea guvernului austriac. In te-

legramă, Kacsanski declară că Supilo o singură dată a fost la el și că niciodată n'a fost Supilo și Chlumetzky deodată la el. Kacsanski va fi chemat să facă declarații înaintea tribunalului.

Martorul contele Kulmer face și el declarații în favorul croaților, susținând că deputații croați niciodată n'au întreținut legături politice nepermise cu guvernul Serbiei. Aceleași declarații favorabile le face și martorul Dr. Lukinici.

Tratative de împăcare.

Viena, 21 Decembrie. Astăzi înainte de amiază nu s'a ținut ședință ca să se dea timp partidelor se între în tratative de împăcare. Tratativele, însă, au fost zădărnice. Dr. Friedjung a voit să dea declarația că după ce s'a dovedit că Bozo Marcovici, președintele Ligii »Slovenski Jug«, era în Berlin, în vremea, în care două dintre documentele prezentate de el (Friedjung) susține că s'ar fi aflat la Belgrad, i-s'a zdruncinat credința în autenticitatea acestor două documente. Croați au cerut însă dela Friedjung să declare că după ce s'a convins că cele două documente sânt false, i-s'a zdruncinat credința și în autenticitatea celorlalte documente.

Friedjung a refuzat să dea declarația aceasta.

Procesul se va continua.

Incendiu groaznic în Londra.

— 7 morți, 40 răniți. —

Londra, 21 Decembrie. În marele magazin Ardirig Obbs a izbucnit un foc uriaș cum de mult n'a mai fost în Londra. Un funcționar al magazinului, voind să scoată din galantar o umbrelă, a spart lampa electrică. Intreg galantarul în câteva clipe era o mare de flăcări. Publicul cu greu a putut să iese din magazin. Mulți au fost călcați în picioare. Câțiva inși au sărit din etaj. Sânt 7 morți și 40 de răniți.

Demascarea lui Cook?

Copenhaga, 21 Decembrie. Comisia instituită dintre cei mai distinși profesori ai universității pentru a studia documentele prezentate de Cook drept dovadă că au ajuns la polul nordic, și-a adus azi verdictul. Părerea comisiei e că hârtiile prezentate de Cook nu dovedesc în mod suficient că într'adevăr a fost la polul nordic.

Averea regelui Leopold II.

Bruxelles 21 Dec. Monitorul oficial de Vineri a publicat la câteva ore după moartea lui Leopold statutele societății pe acțiuni pentru înfrumusețarea orașelor. Mare parte din averea regelui a dispărut în aceste acțiuni, astfel că nimenea nu o va putea ataca. Avocatul Ianson înainte de a pleca să sigileze casteul Balincourt al baronesei Vaughan a somat pe posesorii acestor acțiuni să nu le înstrăineze, căci voește să facă societății proces de nulitate.

Căsătoria principesei Clementina.

Bruxelles 21 Dec. Se zvonește, că principesa Clementina fata cea mai mică a lui Leopold se va căsători cu principele Victor Napoleon, cu care avea de multă vreme legături și numai tatăl ei o împiedeca dela aceasta căsătorie.

Mare aglomerație la catafalcul regelui.

Bruxelles, 21 Decembrie. Eri a fost foarte multă lume la palat, pentru a vedea pe regele

mort. Aglomerația era foarte mare, așa încât s'au făcut mai multe încercări între vizitatorii curioși. Poliția a fost silită să intervină.

Principesa Luisa și familia regală.

Bruxelles, 21 Decembrie. Familia regală a convins pe principesa Luiza să părăsiască pe concubinul ei Geza Matachich și să rămâie în Belgia, unde li se va aranja finanțele și va căpăta un apanaj frumos.

Baroneasa Vaughan desminte, că ar fi moștenit avere.

Avocatul baronesei Vaughan, Picard a declarat, că căsătoria acesteia s'a oficiat pe patul morții.

Nu este adevărat, că i ar zi rămas multe milioane moștenire. Soția morganatică a regelui își va relua iarăși numele ei de mai înainte »Lacroix«.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 21 Decembrie n. 1909.

Ziare și ziariști.

Desigur unul dintre cele mai grele meșteșuguri este acela al gazetarului român conștițios. El niciodată nu s'a bucurat de rodul muncii sale, așa cum se bucură de pildă un preot, un dascăl, un avocat, pentru rostul cărora s'au îngrijit din cele mai vechi timpuri și senatele școlare și congresele și sinoadele bisericești și codurile de legi și mai înainte de instituții acestea toate s'a îngrijit mult ocrotitorul nostru popor, care și-a tras dela gură pentru a putea plăti altuia câteodată o muncă cinstită, de multe ori însă o dijmă silită, după care bietul om nu trage nici un folos, nici moral, nici material.

Munca ziaristului însă a fost totdeauna productivă începând dela primitivitatea ei de-acum câteva decenii și până la forma ei aleasă din zilele noastre. Ziaristul a fost cea mai credincioasă sentinelă a intereselor noastre deobște, el a fost sufletul întragei noastre vieți sociale, el a oferit zi de zi hrană proaspătă organismului nostru etnic și cultural. În schimbul acestor prețioase servicii ziaristului nostru — vorbesc de profesioniști — au avut să îndure cele mai urâte mizerii atât din partea publicului neînțelegător încă de idealuri frumoase, cât și din partea unor exploatare lipsiți de orice scrupul și nedisciplinați, cari și astăzi sânt îngăduiți să tragă lumea pe sfoară supt masca unui naționalism mercantilizat până la exces.

Nu pot uita nici temnițele unguerești, care încă au favorizat din belșug cu respingătoare lor ospitalitate oropsita noastră tagmă gazetăriașcă.

Starea aceasta de lucruri nu mai putea dăinui. O eră nouă în viața ziaristului român se impunea atât în interesul lui propriu, cât și în acela al publicului mare.

Sindicatul nostru a trebuit să-și ia ființă, pentru a înlătura odată inconvenientele foarte neplăcute, de care se loviau cu orice prilej atât produsele tiparului românesc, cât și măștrii lor. Corporațiunea noastră va fi chemată să ștergă abuzurile, care s'au făcut în trecut cu munca membrilor ei izolați, să propage spiritul de solidaritate, să creieze ziaristului român locul de frunte, ce i-se cuvine în societate, să asigure acestuia soarta meritată în urma calității muncii, ce o prestează.

În toate statele civilizate ziaristul se bucură de cele mai distinse considerații, tocmai în urma faptului, că publicul cult de altcum înțelege superioritatea activității lui. La noi lucrul acesta a trebuit să fie impus, cu toate — că ziaristii noștri nu sânt și nu pot fi exclusiv profesioniști, ci ei trebuie să nutrească și un sentiment național desvoltat. Trezirea aceasta silită poate trece până la un punct oarecare fără critică, din moment ce nici presa nu s'a ținut întotdeauna la culmea chemării sale.

Vina nu gravitează însă atât de mult asupra organelor de presă, cât mai ales asupra publicului însuși, căci pentru a avea o presă bună să cere înainte de forțe alese de muncă un spirit de jertfă din partea publicului, un indemn material, o dijmă, — cum ziceam mai înainte, —

Figura, care i poate aduce foloase Insulite, In-
dile chiar.

Qstă asigurată sprijinul material, e de datorita
panelor de presă să-și îmbunătățească și se
sprijină forțele de muncă, dând un avânt treptat
peștii de material și cultivând cu îngrijire in-
teresele variate ale publicului.

Publicul și presa sânt două elemente, care tre-
buie să se sprijinească reciproc în acțiunile lor.
Intre ele trebuie să existe o legătură organică,
care le dă viață la amândouă. Legătura aceasta
organică este *sprijinul material*. Dacă acesta lip-
sește, smândouă elementele tinjesc, se ofilesc
și per.

Și tocmai sprijinul material a fost partea cea
mai neglijată în comunitatea aceasta de in-
terese.

Publicul nostru cu dare de mână pretulește
prea puțin cultura, educația sutletiască, care nu
e un bun material, bun de pipăit, ori de gustat,
cum e un ciocan de rachi, ori un pachet de
țibac de graniță bunăoară, iar căturarii noștrii
nu sânt pătrunși încă de datorita de a sprijini un
organ românesc fe dintr'o nenorocită obicinu-
ință, fie dintr'o condamnată înstrăinare a sufle-
tului, pentru produsele culturii noastre româ-
nești. Decâteori nu ni se dă ocazia, de a vedea
pe masa unui căturar român, om mai desghetat,
și mai eșit o leacă din Intunerecul idiot al ne-
științei, o gazetă străină, ceace constituie un du-
blu păcat, căci odată sprijinește un organ duș-
man intereselor noastre obștești, a doua oară
lipsește de sprijinul său o foale românească, care
ar putea înflori, dacă i-s'ar pune la dispoziție
mijloacele necesare.

Să sperăm înă, că cu timpul va dispărea din
sufletul românului lipsa aceasta de interes pen-
tru prosperarea v. talității lui și-i va veni așa cum
spune vorba, mintea cea din urmă.

Din par e-ne, sântem hotărâți să depunem toată
munca, câtă ne stă în putere în dezvoltarea or-
ganului nostru, care și până acum a dat p. obe
de o temeinică loialitate față de pretenții obște
noastre românești.

Sindicatul nostru a venit să inchege și mai
mult unitatea noastră de forțe și să ne dea bun
indemn, de a ne cheltui cunoștințele în lupta
pentru propășirea neamului.

Oameni mari de suflet, cari au fost și până
acum îndrumătorii pricepuți ai vieții noastre, se
vede, că au înțeles marea misiune a sindicatului
nostru, afișându-se ca sprijinitorii lui. La Arad
di Nicolae Oncu ne-a promis tot sprijinul, iar
dela Orăștie răspunde la apelul nostru glasul
binecuvântat al d-lui Ion Mihu.

Aceste două energii sânt o netăgăduiă garan-
ție pentru izbânda noastră. Zorile unei dimineți
mai bune pentru ziaristica noastră încep se lică-
riască.

Cu Dumnezeu înainte!

— **Promovare.** Ni se scrie: Dl *Ioan Felea*
originar din comit. Hunedoara (Valea Bradului)
a fost promovât azi în 18 l. c. n. la gradul de
doctor în științele teologice în aula universității
din Cernăuț.

— **Papa în mijlocul copiilor.** Urmând pilda
mântuitorului, sfântul părinte dela Roma, a
lăsat pe copii năpăstuiților din Calabria sa vie
la el, ca să i mângăie și să le dea indemn de
muncă și viață creștinească. Duminecă înainte de
amiază Papa Piu al X-lea a primit la Vatican 500
de ofani, a căror părinți au fost răpiți de infio-
ritorul cutremur din Italia-de-sud. Când cei 500
de copii, cari au fost internați în ospiciele de
cultitate ale bisericii romano-catolice, au inconju-
rat tronul papal, sfântul părinte a intrat în sală
în mijlocul cardinalilor săi. El a spus fiecăru
copii câte-un cuvânt de mângăiere și s'a urcat apoi
pe tron. Copii au aruncat la treptele tronului
florile ce le aduseră cu ei și atunci papa le-a
adresat următoarele cuvinte:

— Dacă îmi va îngădui Dumnezeu să ajung
zina, în care voi veți pași în viață ca bărbați,
mă voi simți fericit văzând că, am mântuit spre
măntuire credinței noastre 500 de vieți omenești

pentru viitorul mai fericit al mult încercatului
Sud!

La 18 Decembrie, aniversarea groazniciei cata-
strofe, papa Piu a oficiat un Reguim solemn
pentru odihna victimelor de Calabria.

— **Sinuciderea unui locotenent în Bra-
șov.** Locotenentul Eduard Kemlink, care servia
la regimentul 50 de infanterie din Brașov s'a
sinucis în săptămâna trecută, trăgându-și un glonț
de revolver în tâmpla dreaptă.

Locotenentul suferia de neurastenie. Nenoro-
cirea aceasta a avut și alte urmări, tot atât de
grave.

Anume în momentul, când locotenentul a voit
să comită tragicul act, a fost observat de soacră-se,
care s'a repezit la el, pentru a-i lua arma din
mână. În lupta aceasta desperată revolverul s'a
descărcat, și a lovit pe nenorocita bătrână în
părțile abdominale.

Starea ei e foarte gravă și sânt puține speranțe
de scăpare.

— **Cenzură de avocat.** Ni-se anunță că
fiul vrednicului român Jarda din Năsăud, d. *Dr.
Ioan Jarda*, un fiu al urmașilor ce au trăit și
muncit și luptat fă a șovăire pentru neam, în 18
Decembrie a. c. a depus cenzura de avocat din
Murăș Oșorheiu.

— **Nu i nici o fericire nici pentru o îm-
părăteasă.** Împărăteasa celui mai vast imperiu
din Europa e de multă vreme bolnavă și cu toate
îngrijirile medicale ea continuă să sufere. Dure-
rile ei nu sânt din acelea, ce se pot vindeca cu
leacuri. Cel mai bun leac ar fi să lase împărăția
la pustia, căci coroana cu brillante îi aduce pe
cap atâta amar de grije.

Țarina Rusiei, căci de ea e vorba — este de
origină englezoaică. — Când a venit în țara aceasta
plină de primejdii permanente putea ști, că nu
o așteaptă, cine știe ce fericire. Credea totuși, că
înconjurându-se cu slugi devotate din țara sa
își poate asigura o viață mai fără griji. S'a în-
șelat însă amar, căci tocmai slugile acestea au
adus pe capul ei cea mai mare neliniște și ele
i-au ruinat nervii.

Împărăteasa avea la curtea ei o camerieră en-
gleză, în care avea cea mai mare încredere. Prin
mijlocirea acestei cameriere guvernul englez a
ajuns în posesia tuturor tainelor dela curtea ru-
sească. Astfel pe vremea conflictului ruso-japonez,
împărăția galbenă era înainte avizată de toate
planurile Rusiei, așa încât s'a pregătit de cu
vreme, așteptând colosul dela nord în bătaia
puștii.

Din cauza aceasta împărăteasa a devenit foarte
nepopulară la curte și în fiecare moment își te-
mea viața. Cameriera din diferite motive n'a pu-
tut fi pedepsită, ci numai expulzată peste graniță.

Țarul a încercat în diferite rânduri dar fără
rezultat să facă pe împărăteasă să concedieze pe
englezi din serviciul său. Acestea i e teamă să
rămână singură în Rusia.

Neurastenia împărătesei datează însă de pe
timpul revoluției. În vremea aceia de neliniște
veștile despre comploturi împotriva familiei îm-
periale bázăiau ca muștele într'o bucătărie.

Asifel când familia a părăsit Țarskoje Selo
pentru a ajunge pe vapor în apele finice, s'a răs-
pântit deodată veste, înspăimântătoare, că va-
porul o să fie aruncat în aer. Împărăteasa de
spaimă a leșinat. Inceputul boalei pusese deci
de atunci rădăcnă.

Spaime de feul acesta s'au repetat foarte des,
așa încât nu e nici o mirare, că neurastenia îm-
părătesei merge crescând.

Odată, când locuia în palatul Țarskoje Selo, a
intrat seara pela nouă ceasuri în odaia de dormit
a Țarevicului Nicolae. Când s'a apropiat de pat,
a văzut că copilul în etate de patru ani, nu era
în pat. A alergat pe coridor, a strigat slugile aju-
tor și iarăș supt impresia unei groaznice presu-
puneri cade jos leșinată. Credea că i-au furat
copilul.

Presupunerea ce e drept că s'a adevărit, căci
dându-se alarma, garda a început să caute și a

afiat pe prinț într'un borchet din fundul par-
cului învăluit în scutece și abia răsufliând. În-
trebat cine l'a dus acolo, mititelul a spus, că
niște oameni, care au fugit. Se vede că văzân-
du-se urmăriți, hoții au renunțat la pradă.

Iată deci fericirea de care se bucură una dintre
cele mai mari suverane din lume.

Ziua și noaptea ea tremură de frică și cel
mai mic zgomot face să-i înghețe sângele de
spaimă.

— **În amintirea lui Ion Creangă.** La 31
Decembrie se împlinesc 20 ani dela moartea pă-
rintelui literaturii populare române Ion Creangă.
Societatea »Academia ortodoxă« din Cernăuți
(Bucovina) aranjează în amintirea lui o ședință
familiară — în sala filamornică, — Duminecă în
2 Ianuarie 1910. Despre viața și scrisul lui I.
Creangă va vorbi stud. teol. Alex. V. Isăceanu.
Nu vor lipsi recitățile, corul și citiri din Amîn-
tirile lui, care au încălzit sufletul atâtor generații
românești.

— **Procesul miniștrilor danezi.** La 8 Ia-
nuarie 1910 va începe, înaltea înaltei curți de
stat din Copenhaga, procesul pentru delapidare
pornit împotriva foștilor miniștri Christiansen și
Borg, acuzați că fiind miniștri au săvârșit nenu-
mărate malversațiuni. Ancheta împotriva fostului
ministru de justiție Alberti nu s'a săvârșit încă.
Acest ministru, de asemenea, e acuzat că a de-
lapidat mai multe milioane din banii publici. Al-
berti în apărarea sa spune că a ajuns pe mâinile
unor cămătari internaționali cari l au exploatat și
așa a ajuns pe calea crimei. Dosarul împotriva
lui Alberti cuprinde 800 de anexe și se extinde
pe 25.000 de pagini.

Procesul din Ianuarie p omite a fi o senzație
europeană.

— **Prințul Gheorghe — redactor.** Prințul
Ghiță al Serbiei, neastâmpăratul prinț, care era
să aducă pe capul țării sale un război cu mo-
narchia noastră și a provocat nenumărate con-
flicte și scandaluri, — a intrat în gazetărie. Pre-
cum ni-se anunță din Belgrad, prințul Gheorghe
a pus temelile unui ziar al său propriu, care va
purta numele »Reforma« și va apărea încurând.
Conducătorul ziarului va fi un maior pensionat,
dar adevăratul redactor și inspirator Altea Sa
prințul Gheorghe.

Îi dorim confratelui depărtat mari succese pe
terenul publicisticii, decât a știut să realizeze pe
terenul politicii externe și interne.

— **Armata și istoria ungarilor.** Clubul ca-
tolic din Timișoara organizează săptămânal, deja
de multă vreme, serate sociale în beneficiul ca-
tolicilor săraci. Seratele acestea erau cercetate până
acuma și de ofițerii garnizoanei locale, de vra-o
săptămână ei însă se abțin consecvent de-a mai
lua parte la ele. Cauza e că unul din conferen-
țiarilor benevoli a citit despre viața și luptele lui
Rakoczy al II-lea. Ofițerimea crescută în spiritul
adevărului istoric, n'a putut s'asculte o confe-
rință concepută în spiritul falș al istoriei ungu-
rești, care e o apoteosare dulceagă a tuturor figu-
rilor istorice ungurești. Presa ungurească, bine
înțeles, e măhnită nespuse de gestul just al ofi-
țerilor din Timișoara, căci glava ungurească nu
înțelege, că dulcegăriile »patriotice« se pot de-
buta cel mult în școalele primare și secundare
de stat, în cari elevii sânt puși la discreția orgo-
liului șovin și că aceleași dulcegării în sufletul
oamenilor obișnuți să privească trecutul în oglinda
adevărului istoric, nu pot să trezească decât aver-
siune, ori cel mult compătimire.

— **Umorul regelui Leopold.** Ziarul »Gil Blas«
din Paris publică următoarele anecdote nostime despre
răposatul rege al Belgiei Leopold.

La un concurs de aviațiune ce-a avut loc în Paris,
a asistat și regele Leopold, întrind în vorbă cu avia-
torii, firește, s'a discutat și despre politică. Deodată,
unul dintre aviatorii francezi îi zice:

— Eu's cu trup și suflet anarchist. Și d-ta?

Leopold începu să rîză.

— Săpristi, firește că și eu's anarchist, dar drăcia
mea de meserie mă împiedică să pun anarchismul în
practică!

Dudás Sándor

cojocari în
Kolozsvár, strada Unio Nr. 12.

Pregătește tot felul de articoli aparținători acestei brange, în preț favorabil precum:
Bitușe de călătorie, tocuri pentru picioare, lânării, cojoace pentru bărbați și femei,
după modele franceze și engleze, coliere, manoșane, etc. Mare depozit de covoare
de lână. Cumpăr tot soiul de blănării de vânat.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARĂ

1908. 22 Noemvrie.	ACTIV	1909. 14 Noemvrie. 20 Noemvrie.
129387492	9287492 Rezerva metalică Aur	96781504
495123	37300000 " Trate Aur	39770000
85353770	Argint și diverse monede	
16843400	Portofolia Români și Străini	
17169790	Impr. contra st. publice	17467300
11999914	" " " " în cont curent	17180263
15372463	Fonduri publice	
3196121	Efectele fondului de rezervă	
5970381	" " " " amortisarea imob. și materiei	
701840	Imobili	
776584	Mobilier și Mașini de imprimare	
10055584	Cheltuieli de Administrație	
—	Depozite libere	
—	" " " " & provizoria	
5853285	Compturi curanți	
27194214	Compturi de valori	
420871961		
	PASIV	
12000000	Capital	12000000
25202197	Fond de rezervă	26995066
3794654	Fondul amortisării imobilelor și materiei	4052272
275388860	Bilete de Bancă în circulație	309635150
2190642	Profituri și pierderi	2237648
1740024	Dobânzi și beneficii diverse	1817074
—	Compturi curanți	—
—	" " " " & provizoria	—
10055584	Depozite de retragere	111444790
420871961		468182000
	Scomptul 5%. *) Dobânda 5 1/2%	

Credit pe ipotecă, pe schimb
și pentru oficanți
mijlocește

Herzog Sándor

ARAD,
str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.

Fabricația cea mai bună de

PIELE

și de fâlpă, fabricația proprie de partea
de sus a ghetelor, în asortimentul cel
mai mare, cu toată scumpetea se găsesc
cu prețurile cele mai ieftine
în magazinul de peie al lui

Gyöngy Sándor

BUDAPEST III., Tavasz u. 1

Distins cu diploma
de recunoștință
în anul 1904.

Catalogul ilu-
strat a prețu-
rilor - gratuit.

Casă

de vânzare. Casa din Lipova (strada
Crucii) a d-lui Emil Pașca, funcționar, este
de vânzare în condițiuni foarte favorabile.
Ea are două odăi la stradă, un dormitor,
bucătărie, cămară, un coridor închis cu gra-
muri, toate bine întreținute.

Reflecțanții să se adreseze, d-lui **Greg.
Marienescu**, funcționar la jud. reg. Lipova.

Intenționare de apeduct și canalizare

FILŐP ANDRÁS

Kolozsvár, Széchenyi-tér 36.

Primește lucrări pentru apa-
duct și canalizare pe lângă
garanția cu prețurile cele
mai moderate.

SPETAK A.

orologler, aurar și giuvargiu în
Marosvásárhely, Széchenyi-tér nr. 43.

Mare depozit de tot felul de oro-
loage de buzunar, de părete, afir-
nătoare precum și tot felul de giu-
vaerice de aur și argint. Repa-
rări de oroloage și giu-
vaerice se efectuează
prompt și conștiințios.

Giuvaere vechi de aur
și argint le schimb sau
le cumpăr cu cel mai
— mare preț de zi. —

Ultoi de vii.

soiurile cele mai excelente pentru vin și desert
de »Érmellék«. 1000 buc. bine dezvoltate, cu ră-
dăcini dese 160 cor., soiuri de desert 1000 buc.
180 cor., »Csabagyöngye« 1000 buc. 400 cor. și
1000 bucăți alese, soiuri ce se întind, 300 cor.,
mlădițe »Delaware« albe și roșii, cu rădăcini
1000 buc. 100 cor., netede 1000 buc. 40 cor.,
»Riparia Portalis« cu rădăcini 1000 buc. 30 cor.
1000 buc. netede 16 cor. Pentru veritabilitatea
soiurilor se garantează. Catalog de prețuri ilu-
strat se expediază gratis și franco. — Adresa:

Kágyi Szabó István,
proprietar de vii în
Bihardiószeg.

STAMM EDE succesor
RESCH FERENCZ,

atelier de mașini de cusut și biciclete
în TEMESVAR, strada Merczi 4.

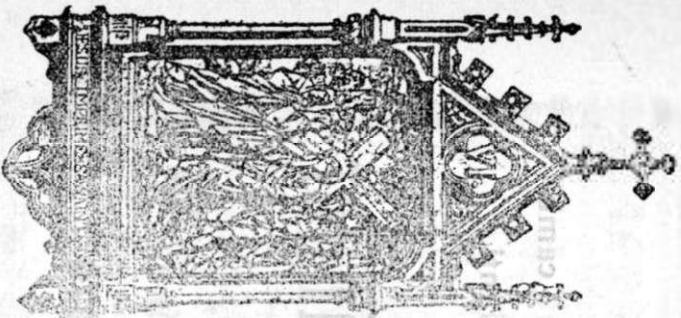
Arc magazin
de mașini de
cusut PFAFF
de toată măi-
mea și cu pre-
țurile moderate.
Mare asortiment
de Goarne.
Prețurile se pot
solvi și în rate.

Gramofoane și Pate-
foane veritabile, precum
și de cele fără diapazon.
Telefon nr. 45.
— Preț curent gratuit. —

ANUNȚURI

primește administrația »Tribuna« pe
lângă prețurile cele mai moderate.

Primul Institut sudungar de aurifera artistica
a lui **E. I. SPANG**

TE MESVÁR - Erzsébetváros
strada Templom Nr. 5.

Premiat cu diploma de onoare și cu medalia de aur în București, și cu alte medalii de argint la diferite expozițiuni.

Face cu prețuri moderate:

— **iconostasuri, altare** —
— **amovane, jertfelnicuri,** —

primește renovarea și aurirea iconostaselor vechi, altarelor, a jertfelnicelor și a amovanelor, precum și a tot felul de lucrări în bransa aceasta.

Telefon 149 și 227.

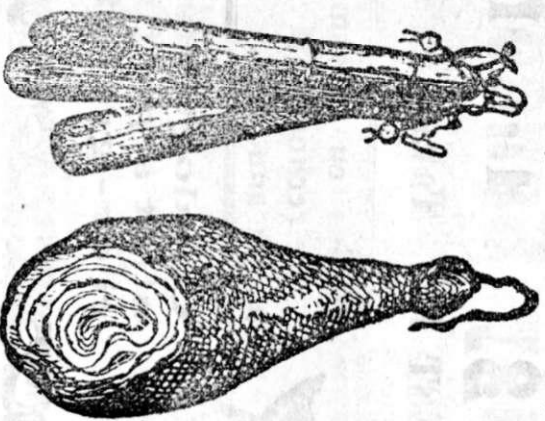
Telefon 149 și 227.

Frații Lászlóczy din Cluj

aduc la cunoștință că cârnăria veche de 40 ani, au mărit-o și au provăzuit-o cu instalație electrică. Recomandă specialitățile de prima calitate de

**cârnaț din Cluj, slănină și
artificii de cârnăfărie,**

precum: slănină fină (Kaiserfleisch), slănină cu aiu, cârnaț, carmanadă, șuncă, limbă; în se-

zonul de iarnă cârtaș de Cluj și sângerete; specialități de cârtaș și cârnați, pastete, și rânză de porc umplută, slănină pentru muncitori în cantitate peste 25 kg.; în fine untură curată de porc topită în vase.

La comande mari și prețuri mari.

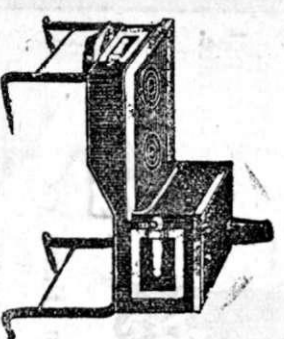
Expediere cu poșta sau cu trenul. — Serviciu prompt și grabnic.

Cu catalog de prețuri sau cu informațiuni servim în Bucuros. — Adresa:

FRATII LÁSZLÓCZY fabrică de cârnăfărie.
Cluj — Kolozsvár.

Succesorul lui DERNER GYÖRGY ROTH JÁNOS

BRASSOV—Brassó, Felső-uj utca 28.

Se recomandă ca lăcătar—mașinist, întreprinzător în toate afacerile de lăcățarie la edificii și alte întreprinderi. Pregătește pieptene pentru pieptenarea lânnei și a caierelor, precum și toate mașinările pentru torsul și dăpănatul lânnei. Mai departe reparază malșinerii de moară și le ajustează cu eopotele electrice.

Organizație solidă, promptă și pe lângă prețuri moderate.

ROBERT STATTIN, cofetar

SIBIU—NAGYSZEBEN, Heltauergasse 28.

Am onoare a face cunoscut on. public și a-i atrage atențiunea asupra celor mai fine

Decoruri pentru pomul de Crăciun

pregătite de mine, ș. a. Mustoase; Ciocoladă-mustoasă; Licher; Licher de ciocoladă; Prăjituri spaniole încolăcite și pentru tea.

120 buc. à 2 fileri se vând cu Cor. 2.—
60 „ „ 4 „ „ „ 2.—
40 „ „ 6 „ „ „ 2.—

Pomi de Crăciun cîmgarîți și neîcîmgarîți; Bombonieră dragălașă; Casete moderne din lemn; Lamelei Spumă; Argint și aur; coarțe etc. Recomand pentru sărbători: Pline cu lapte; cozonaci cu nuci și cu mac și pline cu miere a 60 fil., 1 cor. 20, 1 cor. 80 și mai scump.

Cu distincă stimă **Robert Statin.**

GROSZ NAGY FERENCZ,

farmacia : : farmacia : :
elot. : : Arany egyházar.

Numai există reumă!

Cine voește să scape de orice soi de reumă și de tot felul de dureri externe să cumpere o sticlă mare din reuminitul

Balzam Regesc

(Király Balzsam) al cărui efect vindecător e recunoscut de medici 1 sticlă mare 2-65 Cor. au îndrumare, 3 sticle mari 6-65 Cor. cu îndrumare, porto-franco cu rambursă. Patentat, în nenumărate spitale de frunte se aplică ca cel mai bun medicament.

MUSTAȚA E FRUMOASA

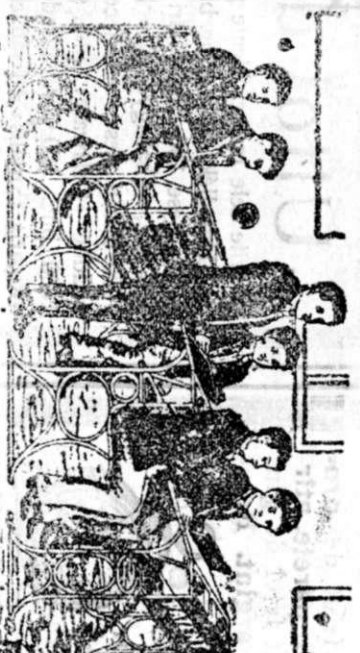
deci întrebuințezi

POMADA HAJDUSAG

este real bună pentru creșterea și potrivirea mustețelor, pregătita din materii nenumărate. Electrii se vede foarte lute și cu siguranță. Se uită prin lege. Un borcan 50 fl. Prin poștă se trimite numai 3 borcane cu 2-15 Cor. Cu rambursă gratis.

Medicament pentru văpsirea părului.

În culori blond, brunet sau negru. Efect la moment O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau mustața o lună să aibă culoarea ce o dorește. Nu înăsprește părul. O sticlă cu medicament pentru oț și ce culoare 4 cor.

Cele mai moderne și mobile de fier și aramă și cele mai practice bănci higie-nice de școală și mobilarea locuințelor, hotelurilor, spitalelor și școlilor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune materiale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se livrează numai de către firma

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Fekete nr. 33.

Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării.

Noua fabrică de cumpene (cântare) și atelierul de reparaturi speciale al FRĂȚILOR BURZA ȘI PERMOZER, ARAD,

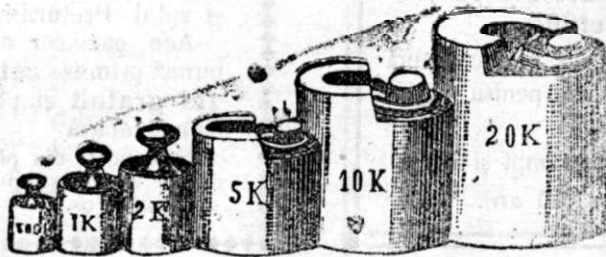
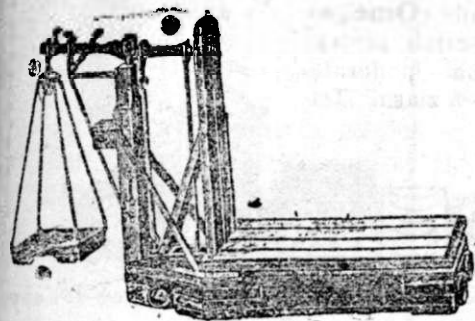
strada Simăndi 4.

No. Telefonului 604.

Biroul: Magazinul de marchitare al Fraților Burza, piața Boros Béni No. 1.

Recomandăm în atenția onoratului public noile noastre cumpene zecimale autenticate, și greutatele zecimale turnate în aramă și fier. Primim în atelierul nostru ori-ce reparaturi atingătoare de această branșă. Cerem binevoitorul sprijin al on. public, cu tot respectul:

Frații Burza și Permozer.

S'au ieftinit cărbunii.

Care de acum își câștigă sau abonează cărbuni și cochs pentru iarnă, economisește 25%!

100 Klgr. cochs de fabrică de gaz cor. 4'60.
100 Klgr. cărbuni de piatră salon de Prusia cor. 4'60.

100 Klgr. cărbuni de piatră salon de Jil c. 4'—.

100 Klgr. cărbuni de lemn fără praf cor. 6'—.

100 Klgr. de cărbuni pentru fauri cor. 4'60.

Róth József mare neguțator de cărbuni

Arad, Eötvös-u. 3.

Nr. Telefonului 63.

Pentru fabrici, mori precum și pentru trierat expediez cărbunii de Prusia de calitate cea mai bună.

Cea mai convenabilă sursă de cumpărat este prăvălia de oroloage și giuvaergicale

HEGYESI

LUGOȘ, Izabella tér (Palatul băncii) „POPORUL”
Telefon nr. 202.

Mare depozit de oroloage »OMEGA« veritabil și SCHAFSHAUSEN de aur și argint, obiecte pentru masă de argint greu veritabil și din argint de China precum și obiecte de lux. Mare asortiment de cadouri ocazionale. — Prețuri ieftine.

Roagă sprijinul onor. public cu deosebită stimă **Hegyési**, giuvaergiu.

Deschidere de prăvălie de sticlării și porțelan.

Fac cunoscut on. public din Vârșeț și jur, că în piața Francisc Iosif, colțul casei dlui Vasa Petrovits am deschis o notă

prăvălie de sticlării, porțelan, icoane, oglinzi și lampe.

Incadrări de icoane se fac conștiințios, prompt și cu prețuri foarte ieftine.

Primesc lucrări de sticlă pentru zidiri și le pregătesc în atelier și afară cu prețuri foarte ieftine.

Garnituri de sticlă și serviciu alb pentru masă.

Roagă binevoitorul sprijin:

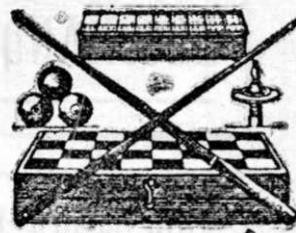
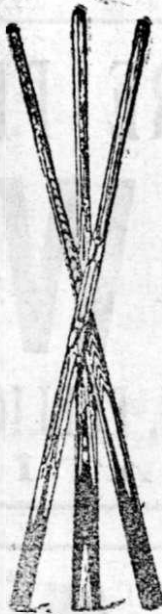
MARKUS EISER, Versec.

Weisz Géza

fabrică de dacuri pt. biliarde, cheiuri și bile pt. biliarde
Budapesta VII, strada Akácza Nr. 61.

Pregătește tot felul de cheiuri și bile verit. de fildeș, ține în depozit cele mai bune cheiuri, bile veritabile de fildeș, șacuri, domino, bile „Lignum Sanctum” și pănuși de lemn de carpin.

Primește spre reparare cheiuri și bile de fildeș și ambră cu prețuri moderate pe lângă executare solidă și cu punctualitate.

Telefon Nr. 135.

Telefon Nr. 135.

J. GELLER,
giuvaergiu.

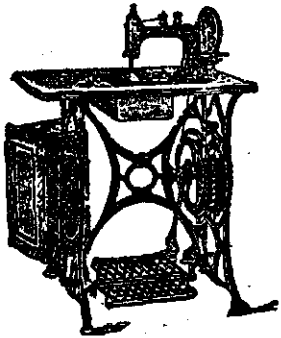
ARAD, piața Andrássy Nr. 14.

Mare magazin de:

Giasornice de buzunar și obiecte din argint veritabil.

BALOG GÉZA

Depozit de biciclete și mașini de cusut, atelier de reparat
Vârșeț — Versecz, str. Deák Ferencz Nr. 3.
Filiale: Becicherecul-mare, Fő-ut și colțul str. Martinitz.

Depozit de totfelul de
mașini de cusut și biciclete
din țară și din străinătate precum și tot-
felul de părți de-ale acestora cu pre-
țuri foarte ieftine.

Atrag tot odată atențiunea on. public asupra
celor mai bune ace ale mele pentru mașini
de cusut.

Reparaturile se efectuează prompt și ieftin.
Garanție pe 6 și 10 ani.

BENEDEK SÁNDOR orologier și
gluivergiu.

Cluj—Kolozsvár, Wesseléni M.-ut nr. 13. (Lângă banca
„Coroana“.)

Iși recomandă asortimentul bogat de **oroloage** și gluivergi-
cale cu prețuri foarte avantajoase și lucrare în cel mai fin sistem.
Obiecte de salon de argint veritabil și argint
de China în mare asortiment; tacâmuri de
masă din argint se pregătesc după prețul
curent de zi. **Oroloage** veritabile »Omega«
pe lângă garanție de 10 ani. Serviciu prompt
și sol d. Prețurile cele mai mai moderate.

Acei cari cer cu provocare (a ziarul) „Tri-
buna“ primesc **catalogul** gratuit și porto-
franco acasă.

Comandele din provin-
cie se efectuează prompt
și conștiențios.

Fondată în 1885.

Fondată în 1885.

Peterka Lajos

fabrică de ciasornice de turn, ang. cu contract de capit. Budapesta
Budapesta IV., str. Bástyá nr. 22.
— Právália: V., strada Váczi nr. 57. —

Face pe lângă prețuri moderate și ga-
ranție de mai mulți ani **ciasornice**
de turn, școli, castele și cazarme,
primește deasemenea și repararea lor.

Fiind chemat mă duc ori unde în
persoană, budget face gratuit și trimite
porto-franco ori cui.

Industria St. Antoniu, pentru fabricarea luminilor a lui
J. NEUHOLD & COMP.
TIMIȘIOARA-TEMESVÁR,
strada Hunyadi și Batthyányi, piața Dózsa,
colțul de lângă statuia St. Maria.

Recomandă on. preoțimi

lumini de vax

cu prețuri foarte moderate.

Distins cu premiul statului și și lăudat de Majestatea Sa.

Luminează frumos!

Nu produc fum și se scurg.

Telefon Nr. 622;

DROGUERIE ȘI MARE PRĂVĂLIE DE PARFUMERII.

VOJTEK ȘI WEISZ IN ARAD

RECOMANDA IN ATENȚIUNEA ON. PUBLIC DEPOZITUL LOR CEL MAI BINE ASORTAT.
FONDAT ÎN ANUL 1890.

Alifii pentru față,
Pudre pentru dame,
Cosmetici pentru mâni,
Apă de colonii,
Parfumuri pentru odăi.
Tot felul de Săpunuri,
din țară și străinătate.
Creme pentru înfrum-
sețare.
Prăfuri, Perii, și Apă
pentru dinți.

TEA

calitatea cea mai fină
și cea mai ieftină. ☞

RUM

cea mai renumită
☞ calitate. ☞

Cele mai noi
PARFUMURI

engleze și franceze în sticle originale și
măsurate.

Făină
nutritivă:

NESTLÉ,
KUFÉKE,
TEINHARDT,

pentru copii,
totdeauna proaspătă.

Prăf de presărat,
pentru copii.

CREMA-BABY.

Rugăm pe onoratul public românesc, ca ședula primită dela casa noastră să o pună în oare-care cutie de bani în scopuri de binefacere.